

Spis treści

Spis skrótów	13
Przedmowa	17
Wprowadzenie	19
Rozdział I.	
Kryptowaluty a pieniądz: relacja wertykalna czy horyzontalna? ..	43
I.1. Pieniądz jako obiekt badań pozaekonomicznych	44
I.2. Od barteru do pieniądza elektronicznego – ewolucja środków wymiany wartości	52
I.3. Geneza oraz czynniki determinujące zapoczątkowanie prac nad kryptowalutą	61
I.3.1. „Era preBitcoina”, kryptowaluty jako dorobek prac pokoleń kryptologów	62
I.3.2. Okoliczności powstania bitcoina	68
I.4. Waluty wirtualne jako nowy rodzaj środka wymiany wartości. Pozycja kryptowalut wobec pieniądza cyfrowego	76
I.4.1. Klasyfikacja form pieniądza, cząstkowe kryteria analizy ..	85
I.5. Technologia blockchain jako (r)ewolucja – preludium Internetu wartości	91
I.5.1. Baza technologiczna Bitcoina jako pierwszej kryptowaluty – protokół i jego kluczowe komponenty ...	96
I.6. Kryptowaluty jako pieniądz trzeciej dekady XXI wieku – funkcje ekonomiczne jako warunek <i>sine qua non</i> pełnienia roli środka wymiany	104
I.7. Warunki definicyjne pojęcia kryptowaluty – problemy i wyzwania	113
Podsumowanie	120

Rozdział II.

Metodyka badania i charakter zrealizowanej próby: założenia badawcze i sposoby ich realizacji	123
II.1. Perspektywy badawcze: przedmiot, cele oraz problemy badawcze	124
II.2. Charakterystyka procedury badawczej – triangulacja jako zabieg metodologiczno-realizacyjny badań własnych	132
II.2.1. Analiza danych zastanych	136
II.2.2. Eksperymentalne wywiady pogłębione	139
II.2.3. Wspomagany komputerowo wywiad online	146
II.2.3.1. Pogłębiony pilotaż badawczy jako narzędzie przygotowania kwestionariusza	151
II.2.3.2. Kwestionariusz wywiadu w badaniu właściwym – konstrukcja narzędzia badawczego	154
II.2.3.3. Poziom pomiaru zmiennych oraz wykorzystane skale badawcze	157
II.2.3.4. Ramy statystyczne prowadzonych analiz	159
II.3. Próba badawcza w badaniu ilościowym: problem doboru i realizacji	161
II.3.1. Charakterystyka zrealizowanej próby: różnicowanie użytkowników kryptowalut w Polsce	164
Podsumowanie	173

Rozdział III.

Studium polityk wobec kryptowalut: konceptualizacja treści oraz analiza empiryczna	175
III.1. Założenia teoretyczne klasyfikacji polityk: typy idealne w naukach społecznych.	176
III.2. Wskaźniki pomiaru empirycznego polityki państw wobec kryptowalut: składowe indeksu wolności	181
III.2.1. Funkcjonowanie podmiotów prowadzących wymianę.	182
III.2.2. Dokonywanie płatności z wykorzystaniem kryptowalut	192
III.2.3. Wymiana kryptowalut na prawny środek płatniczy	197
III.2.4. Obrót kryptowalutami	201
III.2.5. Posiadanie	203

III.3. Typologia działań państw wobec kryptowalut: pomiędzy regulacją a wolnością	209
III.3.1. Polityka dominacji	210
III.3.2. Polityka przyjaznego współistnienia	214
III.3.3. Polityka leseferyzmu	218
III.3.4. Polityka częściowej akceptacji	222
III.3.5. Polityka eliminacji	226
III.4. Indeks wolności kryptowalutowej: zakres empirycznej treści polityki	229
III.4.1. Analiza zależności percepcji polityk państw wobec kryptowalut od czynników społeczno-demograficznych	238
Podsumowanie	252
Rozdział IV.	
Taksonomia właściwości kryptowalut: analiza cech	255
IV.1. Procedura empirycznej analizy: próba identyfikacji cech kryptowalut	256
IV.1.1. (Pseudo)anonimowość	257
IV.1.2. Brak pośrednika (zaufanej trzeciej strony)	260
IV.1.3. Oparcie systemu wyłącznie o zaufanie jego uczestników	263
IV.1.4. Szybkość transakcji	264
IV.1.5. Koszt transakcji	266
IV.1.6. Podzielność na mniejsze jednostki	268
IV.1.7. Bezpieczeństwo kryptograficzne	270
IV.1.8. Brak materialnej postaci	271
IV.1.9. Nieodwracalność transakcji	272
IV.1.10. Ustalona odgórnie liczba coinów	273
IV.1.11. Malejąca nagroda dla górników	276
IV.1.12. Zmienność kursów	277
IV.1.13. Zmienność cen	280
IV.1.14. Cena ustalana wyłącznie przez procesy rynkowe	282
IV.1.15. Możliwość wykorzystania poza oficjalnym obiegiem finansowym	285
IV.2. Procedura analizy mocnych i słabych stron kryptowalut: macierz analizy korespondencji	287

IV.2.1. Mocne strony kryptowalut jako zaleta w ocenie ich użytkowników	288
IV.2.2. Słabe strony kryptowalut jako wady w ocenie ich użytkowników	295
IV.2.3. Mocne i słabe strony kryptowalut: analiza porównawcza. . .	303
Podsumowanie	306
Rozdział V.	
Pomiędzy uczestnictwem a brakiem zaufania: polityczny portret użytkownika kryptowalut	309
V.1. Zainteresowanie polityką	310
V.2. Stosunek do demokracji jako systemu rządów i jej praktyki funkcjonowania w Polsce	311
V.3. Zaufanie do systemu politycznego i jego instytucji	314
V.4. Partycypacja polityczna użytkowników kryptowalut w Polsce . .	317
V.4.1. Uczestnictwo wyborcze	319
V.4.2. Konwencjonalne zaangażowanie polityczne	322
V.4.3. Aktywność polityczna w okresie międzywyborczym. . . .	324
V.5. Analiza zależności zwolenników polityk wobec kryptowalut od wskaźników zachowań politycznych.	326
V.6. Uwarstwienie użytkowników kryptowalut w Polsce	332
Podsumowanie	347
Rozdział VI.	
Ewolucja strategii państw wobec kryptoaktywów: analiza otoczenia, modeli i wyzwań regulacyjnych	349
VI.1. Nowe otoczenie polityczne i technologiczne kryptoaktywów . .	351
VI.1.1. MiCA jako instrument regulacyjny o potencjale globalnego oddziaływania: europejski model kształtowania ram dla kryptoaktywów.	353
VI.1.2. CBDC jako instrument banków centralnych o potencjale systemowym w kształtowaniu ram cyfrowych systemów płatniczych	359
VI.1.3. Kryptoaktywa jako narzędzie omijania sankcji	367
VI.1.4. Kryptoaktywa na wojnie: Ukraina 2022 – finansowanie armii i NGO	372

VI.1.5. Regulacje konsumenckie i fiskalne – rosnące napięcie między ochroną inwestora a prywatnością	377
VI.2. Rozszerzona typologia polityk wobec kryptoaktywów – zarys modeli	380
VI.2.1. Model techno-nacjonalistyczny	382
VI.2.2. Model suwerenności cyfrowej	385
VI.2.3. Model inkluzywno-eksperymentalny	388
VI.2.4. Model zachowawczo-adaptacyjny	392
VI.2.5. Model krypto-libertariański	395
VI.3. Nowe wyzwania regulacyjne	400
VI.3.1. Regulacja bez adresata: problem odpowiedzialności w DeFi	405
VI.3.2. Stablecoiny – ryzyko systemowe, przypadek Terra/Luna i wymogi rezerw	408
VI.3.3. DAO i NFT – niejasny status prawny, problemy z jurysdykcją	412
VI.3.4. Prywatność vs. nadzór – zakazy dla prywatnych coinów	416
VI.3.5. Krypto broń geopolityczna – kontrola nad technologią = kontrola nad obiegiem kapitału.	419
Podsumowanie	422
Rozdział VII.	
Polityki państw wobec kryptoaktywów: studium przypadków i scenariusze przyszłości	
VII.1. Studium przypadków – wybrane polityki państw	427
VII.1.1. Europa – w poszukiwaniu modelu dla regulacji ponadnarodowych	431
VII.1.2. Stany Zjednoczone – system fragmentaryczny i spolaryzowany	434
VII.1.3. Chiny – między otwartością a narastającą wrogością.	439
VII.1.4. Rosja / Iran – regulowana tolerancja, omijanie sankcji.	442
VII.1.5. Salwador – Bitcoin jako prawny środek płatniczy.	446
VII.1.6. Skandynawia – między innowacją a ostrożnością regulacyjną.	449
VII.1.7. Singapur – model regulacji przyjaznej innowacji.	453

VII.1.8. Japonia – ostrożna integracja kryptowalut z systemem finansowym	456
VII.1.9. Afryka Subsaharyjska – krypto jako narzędzie inkluzji finansowej	459
VII.1.10. Szwajcaria – model regulacyjnej precyzji i instytucjonalnego zaufania	462
VII.2. Przyszłość: konwergencja czy dywergencja polityk?	465
Podsumowanie	485
Zakończenie	489
Spis tabel	507
Spis schematów	509
Spis wykresów	510
Spis obrazów	511
Aneksy	513
Aneks 1. Oferta sprzedaży bitcoina przez komornika	515
Aneks 2. Kwestionariusz badanie pilotażowe numer 1	516
Aneks 3. Kwestionariusz badanie pilotażowe numer 2	524
Aneks 4. Kwestionariusz badanie ilościowe właściwe	543
Aneks 5. Scenariusz wywiadu eksperckiego	562
Aneks 6. Lista zrealizowanych wywiadów eksperckich	566
Aneks 7. Analiza bibliometryczna artykułów naukowych w bazach danych ze słowem kluczowym: cryptocurrency	566
Aneks 8. Przykład wywiadu, który zrealizowany został asynchronicznie	567
Aneks 9. Analiza kontyngencji dla analizy korespondencji	572
Aneks 10. Tabela frekwencja dla 25 stwierdzeń z pytania P01_W2 ..	574
Bibliografia	581